

Zákon č. 125/2022 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon o sociálnom poistení, s účinnosťou od 1.1.2023 novelizoval znenie § 140 - Vylúčenie povinnosti platiť poistné.

Zásadné zmeny v § 140 - Vylúčenie povinnosti platiť poistné platné od 1.1.2023

1/

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa vzťahuje na ženu od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, alebo ak pôrod nastal skôr, odo dňa pôrodu, do nástupu na rodičovskú dovolenku, najdlhšie do konca:

- 37. týždňa odo dňa pôrodu, alebo ak pôrod nastal skôr ako šesť týždňov pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom
- do konca 43. týždňa odo dňa pôrodu, alebo
- ak je iným poistencom podľa § 49, odo dňa, od ktorého sa stará o dieťa do nástupu na rodičovskú dovolenku, najdlhšie do konca 37. týždňa odo dňa, od ktorého sa stará o dieťa (§ 140 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom poistení)

Zo znenia § 140 ods. 1 písm. b/ zákona vyplýva, že vylúčenie sa nevzťahuje na ženu, ktorá nastúpila na materskú dovolenku skôr ako 6 týždňov pred očakávaným dňom pôrodu (ODP).

Podľa zákonníka práce § 167 ods. 1 žena nastupuje na materskú dovolenku spravidla 6 týždňov ODP, najskôr však od začiatku 8 týždňa pred týmto dňom.

2./

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa u ženy neviaže na poberanie materského ale na sociálnu udalosť materstvo a tehotenstvo

Vyjadrenie Sociálnej poisťovne k vylúčeniu povinnosti platiť poistné podľa § 140 ods. 1 písm. b/ v účinnosti od 1.1.2023

Podľa § 140 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 1.1.2023 platí, že zamestnanec má vylúčenú povinnosť platiť poistné na sociálne poistenie z dôvodu sociálnej udalosti tehotenstvo a materstvo do nástupu na rodičovskú dovolenku.

Uvedené znamená, že nástupom zamestnanca na rodičovskú dovolenku dôjde k ukončeniu vylúčenia, pričom na účely inštitútu vylúčenia je irelevantné, či sa zamestnancovi bude vyplácať dávka materské aj počas rodičovskej dovolenky.

3./

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa posudzuje osobitne u zamestnanca z každého právneho vzťahu, ktorý mu zakladá povinné nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie alebo poistenie v nezamestnanosti (§ 140 ods. 5 písm. a/ zákona o sociálnom poistení).

Právny stav od 1.1.2023:

- vylúčenie povinnosti platiť poistné sa aj v prípade materstva, tehotenstva a poberanie materského

posudzuje z každého právneho vzťahu zamestnanca osobitne.

Právny stav do 31.12.2022:

- vylúčenie povinnosti platiť poistné sa v prípade poberania materského posudzovalo zo všetkých

právnych vzťahov zamestnanca

Vylúčená povinnosť platiť poistné a jej vplyv na vykazovanie v MV a VPP a maximálny vymeriavací základ:

- počet kalendárnych dní v mesiaci sa v MV a VPP u zamestnancov poníža o kalendárne dni vylúčenia

- maximálny vymeriavací základ na platenie poistného na jednotlivé druhy poistenia sa prepočítava

na kalendárne dni, za ktoré sa platí poistné, t. j.:

KD trvania poistenia v mesiaci (bez prerušenia) - počet KD vylúčenia

Tabuľka situácií čerpania materskej a rodičovskej dovolenky matky a ich riešenie z pohľadu uplatnenia/neuplatnenia vylúčenia a prerušenia podľa právneho stavu účinného do 31.12.2022 a od 1.1.2023

	Matka
--	-------

	MD/RD
--	-------

	RD*
--	-----

	MD*
--	-----

	MD
--	----

* RD - rodičovská dovolenka, * MD - materská dovolenka

Dĺžka materskej dovolenky ženy je definovaná v Zákonníku práce v § 166 ods. 1.:

V súvislosti s pôrodom a starostlivosťou o narodené dieťa patrí žene materská dovolenka v trvaní:

- 34 týždňov

- 37 týždňov ak je žena osamelá
- 43 týždňov ak porodila 2 a viac deti

Otec na	
---------	--

MD/OD*	
--------	--

	RD
--	----

	RD
--	----

	OD
--	----

	OD
--	----

*OD - Otcovskej dovolenke

Dĺžka otcovskej dovolenky je definovaná v Zákonníku práce v § 166 ods. 1.:

V súvislosti so starostlivosťou o narodené dieťa patrí mužovi odo dňa narodenia dieťaťa otcovská dovolenka v trvaní:

- 28 týždňov odo dňa narodenia dieťaťa
- 31 týždňov odo dňa narodenia dieťaťa ak je muž osamelý
- 37 týždňov odo dňa narodenia 2 a viac detí

Po uplynutí uvedených dôb na prehlbenie starostlivosti o dieťa je zamestnávateľ povinný podľa § 166 ods. 2 Zákonníka práce poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši 3 roky veku, resp. 6 rokov veku ak ide o dlhodobu nepriaznivý stav.

Zamestnancovi sa prerušuje poistenie v období, v ktorom:

- čerpá rodičovskú dovolenku, ak ide o ženu

- čerpá rodičovskú dovolenku a nemá nárok na materské, ak ide o muža

Riešenie v KPIS WinCodex, modul Mzdy

1. Vytvorené nové druhy miezd a opravený popis v existujúcich druhoch miezd

1.1. opravený popis v existujúcich druhoch miezd:

DM = 272 - Kalendárne dni Materská D/Otcovská D (do 31.12.2022 - Kalendárne dni v materstve):

- nenahrávajú sa, generujú sa až pri výpočte čistých miezd, sú zapracované v druhoch miezd: 422, 426

DM = 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno (do 31.12.2022 - Materské)

DM = 423 - Rodičovská dovolenka - do 3 rokov (do 31.12.2022 - Rodičovský príspevok/dovolenka/)

1.2. nové druhy miezd:

DM = 277 - Kalendárne dni Materská D/ Rodičovská D muž:

- nenahrávajú sa, generujú sa až pri výpočte čistých miezd, sú zapracované v DM: 425, 427, 428

DM = 425 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno

DM = 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE

DM = 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno

DM = 428 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE

2. V dochádzke upravený genfilter pre nahrávanie: Materská, otcovská, rodičovská dovolenka
muž na

tlačidlo: Nemocenské (do 31.12.2022 bol popis: Materské matka/Iný poistenec).

V genfiltrí, v ktorom sa nahráva Obdobie od do, Potvrdenie o DPN, OČR, materskom a Dátumu nástupu

do zamestnania pribudol nový parameter: Typ materskej, otcovskej, rodičovskej dovolenky muž,

z ktorého užívateľ zvolí jeden z typov:

- DM 425 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno
- DM 428 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE
- DM 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno
- DM 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE
- DM 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno

Kontrola typu materskej, otcovskej, rodičovskej dovolenky muž na dĺžku obdobia

DM 425 - Materská D 8-7 tyž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno

- kontroluje sa maximálne obdobie 2 týždňov

- nahráva sa len v prípade, že materská dovolenka u ženy začala skôr ako 6 týždňov pred plánovaným

pôrodom a nejde o predčasný pôrod

- dátum plánovaného pôrodu sa v systéme neviduje

- od 6. týždňa pred plánovaným pôrodom, alebo ak pôrod nastal skôr je potrebné manuálne nahráť typ:

DM 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno (program negeneruje automaticky)

až do skončenia materskej dovolenky.

- Sociálna poisťovňa: nepatrí medzi vylúčiteľné obdobie podľa § 140 Zákona o sociálnom poistení

- Zdravotná poisťovňa: považuje sa za zamestnanca podľa § 11 ods. 7 písm. m/ - nenahlasuje sa cez HO

o zmene platiteľa

- Zákonník práce: považuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej dovolenky (DM 425 + DM 422) na obdobie definované v Parametroch miezd:

- 34 týždňov
- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"
- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

DM 428 - Materská D 8-7 týž. plán.pôrod (PP) § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE

- kontroluje sa maximálne obdobie 2 týždňov

- nahráva sa len v prípade, že materská dovolenka u ženy začala skôr ako 6 týždňov pred plánovaným

pôrodom a nejde o predčasný pôrod

- dátum plánovaného pôrodu sa v systéme neeviduje

- od 6. týždňa pred plánovaným pôrodom, alebo ak pôrod nastal skôr, je potrebné manuálne n
ahrať typ:

DM 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE; (program negeneruje
automaticky) až
do skončenia materskej dovolenky.

- Sociálna poisťovňa: nepatrí medzi vylúčiteľné obdobie podľa § 140 Zákona o sociálnom
poistení

- Zdravotná poisťovňa: nepovažuje sa za zamestnanca a do HO o zmene platiteľa bude
vygenerovaný záznam:

2 K deň predchádzajúci dňu začatia DM 428 (rovnako ako v prípade druhu mzdy 423)

2 Z deň kedy žena nastúpi po materskej a rodičovskej dovolenke do zamestnania

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej dovolenky (DM 428 + DM 426) na obdobie
definované v Parametroch miezd:

- 34 týždňov

- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý
parameter "Osamelá osoba"

- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

DM 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno

- nahráva sa len v prípade, že materská dovolenka začala 6 týždňov pred plánovaným pôrodom, prípadne aj skôr, ak nastane predčasný pôrod

- dátum plánovaného pôrodu sa v systéme neeviduje

- nahráva sa u muža, ktorý je na otcovskej dovolenke maximálne do obdobia 28 / 31 /37 - týždňov od narodenia dieťaťa/detí

- Sociálna poisťovňa: patrí medzi vylúčiteľné obdobie podľa § 140 zákona o sociálnom poistení

- Zdravotná poisťovňa: považuje sa za zamestnanca podľa § 11 ods. 7 písm. m/ - nenahlasuje sa cez HO o zmene platiteľa

- Zákoník práce: považuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej/otcovskej dovolenky (DM 422) na obdobie definované v

Parametroch miezd:

- 34 týždňov žena
- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu a v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý
- parameter "Osamelá osoba"
- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej/otcovskej dovolenky muža (DM 422 + 426) na obdobie definované V Parametroch miezd, pričom obdobie otcovskej dovolenky môže byť maximálne obdobie od narodenia dieťaťa/detí do:

- 28 týždňov
- 31 týždňov ak ide o osamelého muža: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"
- 37 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

DM 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE:

- nahráva sa len v prípade, že žena nastúpila na materská dovolenku od 6 týždňa pred očakávaným dňom

plánovaného pôrodu, prípadne aj skôr, ak ide o predčasný pôrod, prípadne neskôr ak sa jedná o

zamestnankyňu, na ktorú sa nevzťahuje Zákonník práce (dohodárka, konateľka...) a žena nemá nárok

na materské, nepožiadá o materské a vyplní Čestné vyhlásenie na účely uplatnenie vylúčenia, ktoré

odovzdá do Sociálnej poisťovne a v ktorom uvedie:

a/ z ktorého právneho vzťahu si uplatňuje vylúčenie s uvedením identifikačných údajov tohto

právneho vzťahu, pričom ak žiada o vylúčenie z viacerých právnych vzťahov ako zamestnanec,

identifikuje každý právny vzťah zamestnanca osobitne

b/ odkedy žiada o vylúčenie:

- od 6 týždňa pred očakávaným dňom plánovaného pôrodu

- odo dňa pôrodu, ak pôrod nastal skôr ako 6 týždňov pred očakávaným dňom plánovaného pôrodu

- odo dňa uvedeného v Čestnom vyhlásení, ak si uplatňuje vylúčenie na základe vlastného

rozhodnutia menej ako 6 týždňov pred očakávaným dňom plánovaného pôrodu
(nevzťahuje sa

Zákonník práce)

K čestnému vyhláseniu musí priložiť všetky potrebné potvrdenia na základe požiadaviek Sociálnej poisťovne.

- nahráva sa u muža, ktorý nastúpil na otcovskú dovolenku do obdobia 28/ 31 / 37 týždňov od narodenia dieťaťa/detí a nepožiadali si o materské, vyplní Čestné vyhlásenie na účely uplatnenie vylúčenia ,

ktoré odovzdá do Sociálnej poisťovne a v ktorom uvedie:

a/ odkedy, prípadne dokiaľ sa stará o dieťa

b/ identifikačné údaje dieťaťa/detí o ktoré sa stará

c/ z ktorého právneho vzťahu si uplatňuje vylúčenie s uvedením identifikačných údajov tohto

právneho vzťahu, pričom ak žiada o vylúčenie z viacerých právnych vzťahov ako zamestnanec,

identifikuje každý právny vzťah zamestnanca osobitne

K čestnému vyhláseniu musí priložiť všetky potrebné potvrdenia na základe požiadaviek Sociálnej

poisťovne.

- Sociálna poisťovňa: patrí medzi vylúčiteľné dni do SP podľa § 140

- Zdravotná poisťovňa: nepovažuje sa za zamestnanca a do HO o zmene platiteľa bude vygenerovaný záznam:

2 K deň predchádzajúci dňu začatia DM 426 (rovnako ako v prípade druhu mzdy 423)

2 Z deň kedy žena nastúpi po materskej a rodičovskej dovolenke do zamestnania

2 Z deň kedy muž nastúpi po otcovskej dovolenke do zamestnania, resp. nastúpi na RD

s poberaním materského

- Zákonník práce: považuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku

Program kontroluje dĺžku obdobia materskej dovolenky ženy (DM 428 + DM 426) na obdobie definované v Parametroch miezd:

- 34 týždňov
- 37 týždňov ak ide o osamelú ženu: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"
- 43 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

Program kontroluje dĺžku obdobia otcovskej dovolenky muža (DM 422 + DM 426) na obdobie definované v Parametroch miezd, pričom obdobie otcovskej dovolenky môže byť maximálne obdobie od narodenia dieťaťa/detí do:

- 28 týždňov
- 31 týždňov ak ide o osamelého muža: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"
- 37 týždňov ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

U muža je obdobie dĺžky otcovskej dovolenky kontrolované na obdobie zadané v druhoch miezd 422 a 426.

Dôvod:

- môže nastať prípad, kedy muž čerpá otcovskú dovolenku s poberaním materského a bez poberania

materského. Ďalšie materské poberá až počas rodičovskej dovolenky.

Príklad:

- dieťa sa narodilo napr. 15.3.2023

- čerpá v zamestnaní otcovskú dovolenku od narodenia dieťaťa napr. 15.3.2023 do 26.9.2023 (28 týždňov)

- dávku materské bude čerpať od 15.3.2023 do 28.3.2023 (2 týždne súbežne s matkou dieťaťa):

- DM = 422 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: Áno

- má vylúčenú povinnosť platiť poistné

- podal v Sociálnej poisťovni čestné vyhlásenie na účely uplatnenia vylúčenia na obdobie od

29.3.2023 do 26.9.2023 (26 týždňov):

- DM = 426 - Materská D/Otcovská D § 166 ods.1 ZP - Materské: NIE

- má vylúčenú povinnosť platiť poistné

- zamestnanec bude mať vylúčenú povinnosť platiť poistné od 15.3.2023 do 26.9.2023 (§ 166 ODS.1 ZP)

do nástupu na rodičovskú dovolenku (§ 166 ods. 2 ZP)

- od 27.9.2023 sa mu prerušuje poistenie z dôvodu RD bez poberania materského do 4.10.2023:

- DM = 423 - Rodičovská dovolenka - do 3 rokov

- od 5.10.2023 požiadal zamestnanec o materské, ktoré bude poberať do 3.4.2024:

- DM = 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno

- nemá vylúčenú povinnosť platiť poistné (vylúčená povinnosť je len do nástupu na rodičovskú

dovolenku)

- poistné sa znova prerušuje od 4.4.2024 do 31.12.2024, keďže je na RD:

- DM = 423 - Rodičovská dovolenka - do 3 rokov

DM 427 - DM 427 - Rodičovská D muž § 166 ods.2 ZP - Materské: Áno

- nahráva sa u muža, ktorý je na rodičovskej dovolenke (§ 166 ods. 2 ZP) a poberá materské podľa § 49

zákona o sociálnom poistení.

Program kontroluje dĺžku poberania materského muža (DM 422 + DM 427) na obdobie definované v Parametroch miezd.

Dĺžka poberanie materského muža (iný poistenec podľa § 49 zákona o sociálnom poistení) sa kontroluje na obdobie od priznania materského (nie od narodenia dieťaťa, ako je to v prípade dĺžky otcovskej dovolenky) do:

- 28 týždňov od priznania materského

- 31 týždňov od priznania materského ak ide o osamelého muža: v matričnom súbore v záložke "Nápočty" je zaškrtnutý parameter "Osamelá osoba"

- 37 týždňov od priznania materského ak sa narodilo 2 a viac detí a tieto sú nahraté v matričnom súbore detí

- Sociálna poisťovňa: nepatrí medzi vylúčiteľné dni do SP podľa § 140

- Zdravotná poisťovňa: považuje sa za zamestnanca podľa § 11 ods. 7 písm. m / - nenahlasuje sa cez HO

- o zmene platiteľa

- Zákoník práce: nepovažuje sa za odpracovaný deň na účely nároku na dovolenku

3. Nové druhy dochádzok

3.1. Do číselníka Dochádzok boli zapracované nové druhy dochádzky pre nové druhy miezd:

Druh	
dochádzky	
PP	
PO	
RM	
PN	

3.2. V číselníku dochádzok boli upravené popisy existujúcich druhov dochádzky cez DDO
31.12.2022

s platnosťou od 1.1.2023

Druh	
dochádzky	
PM	
RP	

4. Firemná konverzia, ktorá do Parametrov miezd platných pre rok 2023 doplní druhy miezd pre kontrolu počtu týždňov materskej a otcovskej dovolenky a poberania materského